

Migraziuns en Europa encounter vest

Midadas dapi l'armistizi da 1945

■ (gsc) Dapi il viadi fulminant da papa Francestg sin l'insla da Lampedusa (v. La Quotidiana dals 11 e dals 16 da fanadur 2013) èn ins vegni pli consciant da l'immigraziun africana vers noss continent. Ma gia la fin da l'anterieur bloc da l'ost ha stimula moviments da populaziun, e quai encounter vest. L'istoricher Jochen Oltmer (Institut per la perscrutaziun da las migraziuns, tar l'Universitad d'Osnabrück en Saxonia bassa) ha gist deditgà in essai detaglià a quel svilup*. L'autur punctuescha l'emprim la parzialitad da las medias tudestgas (e svizras) en chaussa: «Davantvart stattan cunzunt l'immigraziun bulgara e rumena, la quala stgandalisescha sco migraziun massiva da paupradad, sco era la chargia finanziaria pretendida immensa che quai mainia a las vischnancas ed als systems socials. Perencunter registresch'ins strusch che la part principala da lezza immigraziun actuala vers l'Europa centrala ed occidentala sa cumpona da forzas da lavur qualifitgadas u schizunt fitg qualifitgadas che chattan svelt access a la fiera u che van a studegiar a l'universitad. Bleras societads da l'Europa centrala u occidentala garegian ina tala immigraziun perquai ch'i tschertgan spezialists, u perquai che la vegliadetgna media da las populaziuns crescha» (p. 11).

Il 20avel tschientaner

Oltmer resumescha lur il svilup en Europa dapi la fin da la Segunda guerra mundiala. El menziuna curtamain l'expulsiun u la fuga vers la Germania dal vest u l'Austria da var 14 milliuns Tudestgs che vivevan en Tschecoslovachia, Jugoslavia ed Ungaria, en parts da Germania annectadas da la Pologna e da l'Uniuin sovietica ed en auters intsches. Blers èn lura vegnids renumads, per exempel Günter Grass (*1927), premi Nobel da litteratura 1999, e Christoph cardinal Schönborn (*1945), archivestg da Vienna. Pli tard «èn Tudestgs cunzunt da Pologna u Rumenia ids a star en la Germania federala» (p. 11), per exempel anc 1987 Herta Müller (*1953) dal Banat, premi Nobel da litteratura 2009. Da l'autra vart «ha la suppressiun da la revoluziun ungaraisa (1956) e tschecoslovaca (1968) manà a l'emigraziun da tschientmillis umans. La „DDR“ è restada in cas spezial enfin a la construcziun dal mir da Berlin (...): La situaziun da lezza citad ha impedi ditg da segirar ils cunfins tranter ses secturs; perquai pudevan la „DDR“ e l'Uniuin sovietica strusch controllar l'emigraziun da la part orientala vers l'occidentala. Tranter la fundaziun dals dus stadis tudestgs 1949 e la construcziun dal mir 1961 èn passa trais milliuns umans emigrads da la „DDR“ vers la Germania federala. Pir l'avertura da la „tenda da fier“ 1989/1990 ha puspè stimula

marcantamain las migraziuns encounter vest. Las vieutas structuralas en ils pajais antruras communists han manà a crisas politicas da gronda purtada (...). Durant la guerra freida (...) pudevan persunas emigradas da l'Europa comunista vers l'Europa centrala u occidentala spetgar in'accoglientscha il pli savens sincera (...). Ma l'avertura dals cunfins (1989-1990) ed il ferm augment da las migraziuns han chaschunà masiras da restricziun e protecziun en l'Europa centrala ed occidentala. Ins temeava per la stabilitad da las fieras da lavur, e conflicts socials parevan imminents pervi da la xenofobia creschenta (...). 2004 e 2007 ha il schlargiamant da l'Uniuin europeica vers l'ost midà puspè l'atgnadad da las migraziuns encounter vest» (pp. 11-12). L'autur ometta l'emigraziun taliana da la Jugoslavia en ils davos onns quaranta, per exempel il scriptur e schurnalist Enzo Bettiza (*1927 a Split/Spalato).

Per tschertgar lavur

«Las bleras migraziuns da l'anterieur bloc da l'ost per tschertgar lavur sunter 1989 gievan l'emprim en pajais limitrofs. En Italia e Grezia gievan (...) cunzunt Albanais, en Austria Jugoslavs u avdants dals novs stadis successurs, en Germania Polacs. Las bleras migraziuns economicas transcunfinalas eran plitost furmas da traffic pendular u da lavur stagionala: Sper il cunfin cun pendulars da mintga di, pli lunsch davent cun pendulars da mintg'emna. I pudeva sa tractar da plis tschients kilometers, sco en il cas da lavurers polacs da construcziun u da gidantras polacas da tegnaichasa che lavuran en Belgia. Lavurs stagionalas eran cunzunt quellas che dependevan da l'aura, saja quai en la construcziun, l'agricultura u l'hotellaria (...). Tar l'emigraziun encounter vest dominavan l'emprim ils Polacs (...). Per impedir l'immigraziun stabla, cumbatter l'immigraziun economica illegala e manar las forzas da lavur a quels secturs che parevan da basegnar dapli, ha la Germania, destinaziun principala da las migraziuns a l'entschatta dals onns novanta, mess ad ir cunvegnas cun bunamain tuts stadis da l'anterieur bloc da l'ost (...). Lezs patgs limitavan las migraziuns tenor las necessitads da la fiera tudestga da lavur (...). L'on 2003 per exempel lavuran var 320 000 Polacs sin la basa da patgs bilaterals; 95 % sa chattavan en Germania. Questa limitava dentant las migraziuns economicas; perquai han migrants polacs tschertgà autras destinaziuns. Davent da 1995 èni emigrads adina dapli en Spagna, Gronda Britannia, Belgia, Frantscha, Italia e pli tard schizunt en Irlanda. Ma dapi la fin dal tschientaner passa ston secturs economicos tudestgs (...) adina dapli recrutar persunal en pajais pli lontans encounter l'ost; quai deriva per part dal svilup

economic en Pologna, nua ch'emigrads polacs èn turnads grazia a las pussaivladadas meglieradas sin la fiera da lavur» (p. 12).

Umans fugian

«La fin dal bloc da l'ost ha chaschunà conflicts politics variads che han per part manà a guerras civilas, pia er a migraziuns. Da la fin dals onns otganta è creschì l'emprim il dumber dals Polacs, Ungarais e Tschecoslovacs che dumandavan asil en l'Europa centrala ed occidentala. Lur èn vegnids Rumens, Bulgars ed Albanais. En lezza destinaziun (...) han ins svelt limità ils passagis da cunfin e l'access a las proceduras d'asil. Cunzunt la ruina da la Jugoslavia ha chaschunà la fuga da milliuns (...). L'aut cumissari da l'Onu manegiava il 1995 ch'almain 3,7 milliuns umans sajan fugids insanua aifer la regiun pervi dal conflict e ch'auters stadis hajan dà albiert a tschientmillis ulterieurs (...). Cunzunt la guerra da Bosnia-Erzegovina ha augmentà marcantamain il dumber da fugitivs en l'Europa centrala ed occidentala» (p. 12). Quants insumma èn turnads? L'autur na dat nagina cifra; igl è dentant cler ch'ìls blers fugitivs bosniacs, croats e serbs èn restads en ils pajais da las etnias respectivas. Oltmer dat perencunter dapli detagls areguard burgais sovietics emigrads encounter vest perquai che las quindesch «republicas socialistas sovieticas» eran vegnidas independentas: «Milliuns Russ ed Ucranaiss, oramai minoritars en lezs stadis novs, èn emigrads en Russia u en Ucraina. Ins smina plinavant ch'ìls quatter milliuns umans che han bandunà l'anterieur bloc da l'ost tranter 1989 e 1992 hajan fatg part da minoritads. Ins manegia ils var 70 000 Grecs dal Mar nair emigrads da l'intschess sovietic dapi 1987 èn vegnids retschavids relativamain bain en Grezia» (p. 13). I sa tracta dals uscheditgs «Pontioj» da l'anterieur imperi bizantin da Trabzon (1204-1461) a sid dal Mar nair, immigrads en Russia ed en ils pajais cristians dal Caucasus sunter la conquista osmanica da l'Anatolia. «L'Israel e la Germania han retschavì tschientmillis gidieus (...). Carelians èn emigrads en Finlanda, Tschecs d'Ucraina e Serbia en Tschetchia, Slovacs d'Ungaria ed Ucraina en Slovacchia, (...) cunzunt passa trais milliuns Tudestgs da l'Uniuin sovietica en Germania sunter 1987» (p. 13). L'autur concluda ch'ìns duaja anc adina spetgar fugias encounter vest pervi da crisas politicas, da la greva situaziun da minoritads sco ils Romas e da la differenza economica tranter l'Uniuin europeica ed il rest da l'Europa orientala.

* Jochen Oltmer, Von Ost nach West: Migration in Europa seit 1989/90. En: «Religion & Gesellschaft in Ost und West» 5/2013. Turitg (Institut G2W, g2w.sui@bluewin.ch) 2013, pp. 11-13.